

Det här måste få svar i ny Estonia-utredning

Debattörerna: Regeringens ovilja att undersöka vraket är oacceptabel

PUBLICERAD: I DAG 04.00

Detta är en debattartikel. Det är skribenten som står för åsikterna som förs fram i texten, inte Aftonbladet.

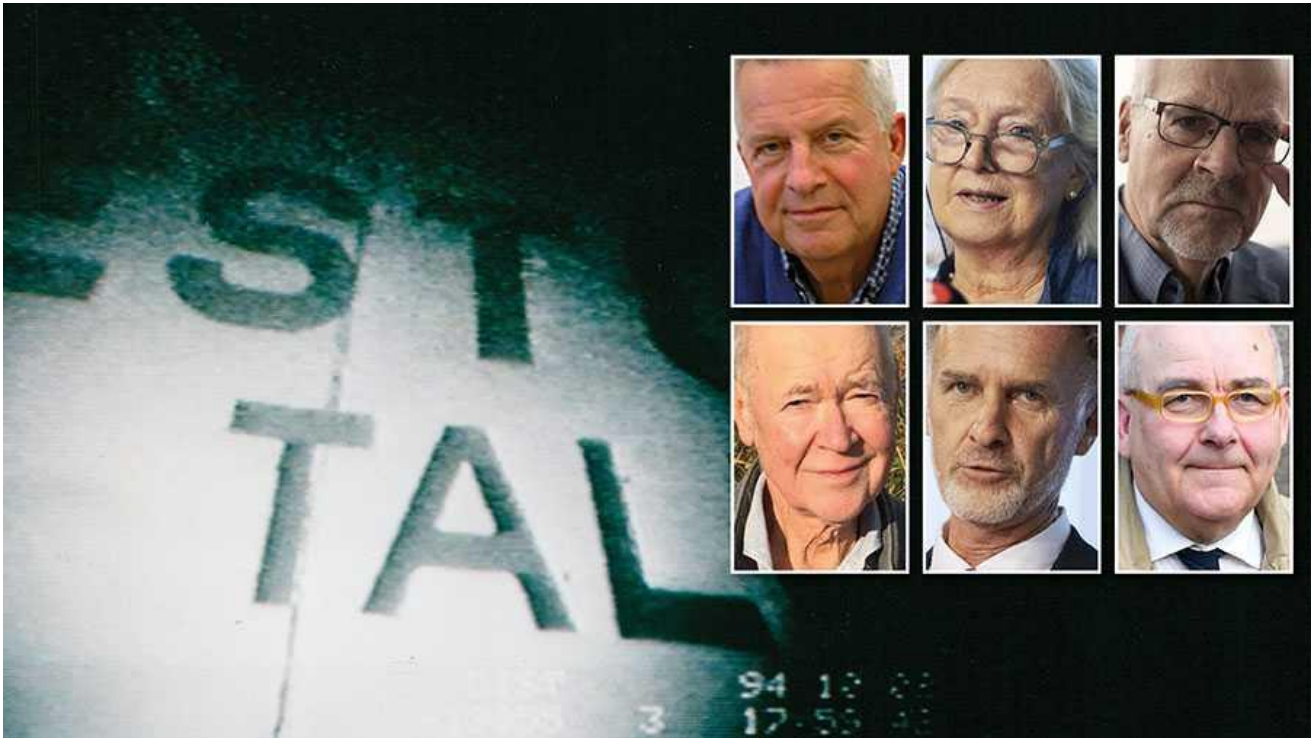

FOTO: TT, NILS-PETTER NILSSON

Oviljan från svensk sida att göra en grundlig undersökning av Estonias vrak är oacceptabel. Den föder misstankar om att det finns något kring katastrofen som måste hemlighållas, skriver debattörerna.

DEBATT

DEBATT. En olycka där 852 människoliv gått förlorade kan inte förpassas till historien innan full och oomtvistlig klarhet nåtts om hur och varför katastrofen inträffade.

Att ifrågasätta detta vore absurt.

Ansvaret för att söka den fulla sanningen om Estonias förlisning har i 26 år legat på Sveriges, Finlands och [Estlands](#) regeringar. I detta har de misslyckats. Frågetecknen kring katastrofen är i dag större än någonsin.

Estoniakatastrofen utreddes inledningsvis av en kommission benämnd JAIC, (Joint Accident Investigation Commission), tillsatt av regeringarna i de tre länderna. Efter flera års arbete kom JAIC fram till en slutsats om katastroforsaken och sjunkförloppet som inte kan vara korrekt.

Den tycktes mer vara en kompromiss mellan ländernas olika behov av att slippa kritik än resultatet av ett förutsättningslöst sökande efter sanningen.

Länderna har hittills ställt sig bakom JAIC även när nya fakta kommit i dagen som motsagt dess slutsatser. Så verkar dock inte Estland göra i dag.

JAIC förklarade katastrofen så att Estonia vattenfylldes sedan bogvisiret lossat och dragit upp bogporten till bildäcket. När kritik framfördes om att det scenariot inte kan förklara att fartyget sjönk på mindre än en timme utan att det sannolikt finns en annan, okänd öppning i fartygsskrovet under vattenlinjen, slog svenska regeringen dövörat till.

Även när en expertgrupp med statligt uppdrag att utreda sjunkförloppet år 2008 pekade på möjligheten av en sådan öppning och starkt rekommenderade att vraket i sin helhet borde avsynas, så dåvarande regeringen blankt nej.

När Discoverys dokumentär nu avslöjat just ett sådant okänt hål i fartygssidan ser vi återigen tecken på den beröringsångest till Estoniafrågan som härskar i Rosenbad. Den döljs nödortfött bakom begreppet gravfrid – som om de hundratals omkomna skulle ha haft något emot att den sanna förklaringen till deras död efterforskas genom att färjans yttre besiktigas.

Medan det från estnisk sida uttrycks en vilja att ta ansvar för en full undersökning av vrakets yttre med hjälp av nya dykningar, ser vi tydliga tecken på att regeringen Löfven vill begränsa en kommande insats så långt det går.

Detta föder misstankar om att det finns något kring katastrofen som måste hemlighållas för den svenska allmänheten, för de överlevande och de omkomnas anhöriga.

Den synbara oviljan från svensk sida att göra ett åtagande om en grundlig undersökning av Estonias vrak är oacceptabel. Vi kräver därför att följande åtgärder vidtas:

En opartisk, oberoende och transparent haveriutredning av Estoniakatastrofen genomförs av internationell expertis. Den står fullständigt fri gentemot de tre länderna, vilka dock om så önskas ges tillträde med observatörsstatus. Representanter för anhöriga och överlevande knyts till utredningen som referensgrupp eller genom en expertgrupp som SEA (Stiftelsen Estoniaoffer och anhöriga) planerar.

Utredningens syfte är att på ett mer sannolikt sätt än hittills förklara katastrofens uppkomst och färjans sjunkförlopp. Den ges i uppdrag att:

- Exteriört avsyna, dokumentera och analysera vrakets hela yttersida med speciell inriktning på att söka efter och förklara tidigare okända öppningar i skrovet, inbegripet det av Discoverys team upptäckta hålet.
- Analysera skador på bogvisir och bogport.
- Klargöra vilken nation som stod bakom de avsågade räckena till bogporten för att bereda sig tillträde till bildäck kort efter förlisningen - och varför?
- Avsyna och dokumentera Estonias bildäck i sökandet efter omständigheter som kan ha haft betydelse för olycksförloppet.
- Systematiskt förhöra/intervjua samtliga tillgängliga överlevande.
- Granska varvets ritningar/konstruktion, senare modifieringar och hur de dokumenterats.
- Sammantaget beskriva Estonias sjövärdighet och orsakerna till fartygets hastiga sjunkförlopp.
- Utreda den militära lasten ombord förlisningsnatten, vad Must, KSI och den svenska regeringen kände till om denna och om det fanns ett samband mellan den lasten och förlisningen.
- Utreda på vilka grunder, och av vilka, beslut togs att inte fortsätta eftersöka, omhänderta och identifiera de omkomna.

Endast genom en oberoende haveriutredning med ovanstående inriktning kan vi hoppas på att få trovärdiga svar på de utestående frågorna kring katastrofen som också är av betydelse för den framtida sjösäkerheten. Detta av respekt för de överlevande, de anhöriga och alla övriga som idag tyngs av oklarheten kring vad som hände när Estonia förliste.

Estoniagruppen vid Sveriges Riksdag genom:

Lennart Berglund, ordf. SEA

Inga-Britt Ahlenius, f d GD Riksrevisionsverket m m

Lars Borgnäs, journalist

Anders Ulfvarson, prof. em. marin konstruktionsteknik

Lars Ångström, f d riksdagsledamot (MP)

Henrik S Järrel, f d riksdagsledamot (M)

[Häng med i debatten och kommentera artikeln](#)
[– gilla Aftonbladet Debatt på Facebook.](#)